

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 157 stemmer.

Anden næstformand (Hanne Budtz):
Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændring af lov om foranstaltninger mod forurening af havet med olie og andre materialer.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 182) findes i tidenden sp. 6094).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 157 stemmer.

Anden næstformand (Hanne Budtz):
Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om til-lægsbevilling for finansåret 1. april 1971-31. marts 1972.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 228) findes i tidenden sp. 5724, finansudvalgets betænkning i tillæg D: sp. 5661).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

§§ 1-12
vedtoges uden afstemning.

§ 13 (indenrigsministeriet):
vedtoges enstemmigt med 141 stemmer; 16 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

§§ 14-21
vedtoges uden afstemning.

§ 22.1. (Forsvarsministeriet, Centralstyrelsen m. v.):
vedtoges med 136 stemmer mod 18; 3 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

§ 22, hovedafsnit 2. (Værnene), hovedkon-tiene 4.61.-4.63. og 4.65. (Ammunitionsarsenalet, Den militære klædefabrik, Orlogsværftet, Forsvarets civilundervisning), hovedafsnit 5. (Anlægs- og udlånsbevillinger, værnene) og hovedafsnit 6. (Internationale anlægsprogrammer m. v.) betragtedes som vedtaget med samme stemmetal som § 22.1.

§ 22 i øvrigt, §§ 23-26 og § 30
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Hanne Budtz): Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om værnepligtiges anvendelse til civilt arbejde.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 174) findes i tidenden sp. 4876, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 2209).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslaget og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Poul Nielson: Jeg vil gerne her ved anden behandling på min gruppes vegne takke for et hurtigt udvalgsarbejde og understrege, at det efter vores opfattelse er vigtigt og rigtigt, at der med dette lovforslags vedtagelse bliver skabt en lovmæssig hjemmel for en lige så smidig administration af ordningen vedrørende den civile værnepligt på dette punkt som på de andre punkter.

Der er stillet et ændringsforslag fra SF's side, og det er nærmest det, der nødvendiggør disse bemærkninger. Jeg vil give udtryk for, at vi fra socialdemokratiets side ser os nødsaget til at stemme imod SF's ændringsforslag, idet det ville umuliggøre en så smidig administration på dette område, som vi anser for nødvendig. Ikke mindst på baggrund af, at vi står over for en ændring af vores forsvarsordning i det hele taget, mener vi, det er rigtigt, at der er muligheder for en smidig administration under hensyntagen til, hvad vi i fremtiden kan blive enige om med hensyn til værnepligten i øvrigt.

Lowzow: Der er ikke under udvalgsbehandlingen kommet nye ting frem, som har ændret det konservative partis stilling, så den er den samme som ved første behandling af lovforslaget.

Jeg vil dog gerne knytte nogle kommentarer til avisomtalen af forsvarsminister Kjeld Olesens udtalelser i Bruxelles, hvor han meddelte, at værnepligtens opretholdelse i Danmark var berørt af militærnægterantallet. Jeg synes, at en sådan udtalelse af en kapacitet som en forsvarsminister på et internationalt sted viser, hvor vi er henne, når vi begynder at arbejde med disse problemer. Den viser, at det ikke just er lettelser, der trænges til, hvis vi har i sinde at opretholde det system, vi kører med, og som vi fra det konservative folkeparti i hvert tilfælde ønsker at fastholde: et forsvar, som hviler på en almindelig værnepligt som det absolut normale, og en mulighed for dem, der har overordentlig vægtige grunde til ikke at blive værnepligtige, til at nægte.

Jeg vil også fastslå, at det lovforslag, der her er tale om, omhandler en ganske særlig gruppe, som har taget stilling to gange, inden de når til dette punkt. De har haft mulighed for at nægte, både da de var på session og ved selve indkaldelsen. De har nu gennemgået hele deres uddannelse og står i den situation, at de er soldater i det danske forsvar og kun skal have en ganske kort genindkaldelse, hvor man får fastslået værdien af det, man har investeret i dem. Derfor må vi fastholde, at hvis man skal kunne nægte på et så sent tidspunkt, må det også være forbundet med en virkelig indsats for dem, der tager denne beslutning. Vi kan derfor ikke medvirke til hverken lovforslagets eller ændringsforslagets vedtagelse.

Arne Christiansen: Ved første behandling motiverede jeg, hvorfor venstre ikke kan gå ind for dette lovforslag. Under udvalgsarbejdet er der absolut intet kommet frem, som har givet anledning til at ændre dette standpunkt, som vi altså fastholder.

Jeg kan yderligere tilføje, at det ændringsforslag, som er stillet af socialistisk folkeparti, er endnu mere yderliggående, og det vil vi stemme imod, ligesom vi vil stemme imod det oprindelige lovforslag ved tredje behandling.

Westergaard Andersen: Lovforslaget drejer sig jo om en lille gruppe på ca. 100 mand årlig, der nægter militærtjeneste efter deres første samlede uddannelse i forsvaret og civilforsvaret. De er kommet i klemme efter de nugældende regler, og efter vores opfattelse er det foreliggende lovforslag udtryk for en rimelighedsbehandling over for disse ganske få mennesker.

Lovforslaget drejer sig ikke om militærnægterne i almindelighed, men om en lille gruppe, som klart kan adskilles fra dem, der nægter militærtjeneste ved deres første session, f. eks. vil de gennemgående være en smule ældre, og der ændres med dette lovforslag intet som helst for militærnægtergruppen som helhed.

Det viser sig i forbindelse med et lovforslag som dette, hvorledes de, der i de seneste måneder har øvet hærværk i militærnægterlejrene og ødelagt ikke ubetydelige værdier, skader militærnægterbegrebet som sådant. Der er en mærkbar uvilje vidt omkring i

[Westergaard Andersen.]

befolkningen, hvor indtrykket af, at der er tale om mennesker med en stærk moralsk holdning, i alt for høj grad fortrænges af indtrykket af dem, der ganske øjensynligt er ude på ballade. Det er derfor ikke rimeligt, da forskellen eksisterer, at man fra begge sider, både fra venstres og konservativ side og fra SFs side, vil gøre dette til en demonstration på militærnægterspørgsmålet som helhed. Det er ikke rimeligt ikke at kunne se forskel på tingene, og det kan også siges med hensyn til SF, der her stiller et ændringsforslag, der i princippet drejer sig om alle militærnægteres forhold, men som altså kun gøres gældende for denne lille gruppe.

Vi vil med denne begrundelse stemme imod SFs ændringsforslag, men vil prøve at få hele området set i sammenhæng, når vi i nærmeste fremtid her i Folketinget skal til at ændre forsvarrets organisation og revidere civilforsvarsloven.

Det er muligt, at ministeren føler sig som en særlig modig mand, fordi han overhovedet tør tage dette spørgsmål op til behandling på et tidspunkt, hvor der blæser så umilde vinde i befolkningen over for militærnægterne som sådan, men i virkeligheden er ministeren en meget lidt modig mand. Det er i høj grad beklageligt, at mødet i den grad har svigtet ham efter fremsættelsen af lovforslaget, at han ikke har været til hverken at hugge eller stikke i i udvalget.

Den ene halvdel af de ca. 100 mand årlig nægter civilforsvarstjenesten for de sidste 8 ugers vedkommende. Ministeren har oplyst udvalget om, at han vil lade 12 ugers militærnægtetid træde i stedet derfor, altså halvanden gang den nægtede periode. Alle forhold taget i betragtning anser vi dette for acceptabelt. Men for den anden halvdels vedkommende er der tale om folk, der siger nej til mønstringer af en varighed fra 2 dage til — og det er de færreste tilfælde — 14 dage. Dette vil ministeren erstatte med 42 dages militærnægtertjeneste, i bedste fald en 3-dobling af perioden, i langt flere tilfælde en 6-21 gange så lang tjeneste. Nuvel, det er små tal, vi ganger på her, men alligevel lyder det og er det ikke ganske rimeligt. Jeg vil udmærket kunne forstå, om de, der skal bytte f. eks. 7 dages tjeneste med 6 uger som militærnægtere, ikke synes, at den socialdemokratiske regering har gjort noget ordent-

ligt ved sagen. Men ministeren har altså ikke mod til at gå længere i rimelighedens og billighedens navn end til det forslag, der foreligger, og det er da også bedre end det, der gælder nu. Vi vil stemme for det som et skridt i den rigtige retning, men rimelighed har vi ikke nået for den ene halvdel af den lille gruppe, som lovforslaget gælder.

Anden næstformand (Hanne Budtz): Jeg beder om mere ro i salen.

Frandsen: Det ændringsforslag, som socialistisk folkeparti har stillet til det foreliggende lovforslag, er i overensstemmelse med de principper, som vi tidligere har haft lejlighed til i denne samling at fremlægge vedrørende civil værnepligt. Det gælder først og fremmest om, at de civile værnepligtiges forhold skal ordnes ved lov, altså at det skal stå klart i loven, hvordan civil værnepligt skal foregå, og at det ikke bare skal overlades til ministeren. For det andet skal der være tale om lighed i den værnepligt, som de civile har, og den værnepligt, som de militære har. Vi havde gerne ønsket, at den civile værnepligt kunne have været behandlet i en større sammenhæng, sådan at det ikke bare var en lille del af problemet, som der her er tale om, men det har ikke været muligt for os at få det frem, sådan at det var den samlede værnepligt, der kom til endelig afgørelse her i tinget. Derfor er vi altså nødt til at tage det enkelte skridt her.

Det, som ministerens lovforslag er udtryk for, er så afgjort en forbedring i forhold til det nuværende, forstået på den måde, at der er mulighed for, at man kan regne med, at de civile værnepligtige kun skal straffes med 1½ måned i modsætning til hidtil med 3 måneder, hvis de overgår fra militær til civil værnepligt. Men skridtet er langt fra tilstrækkeligt. Det vil fortsat være sådan, at de mønstringer, som kun strækker sig over nogle få dage, skal erstattes af ca. 1½ måned. Det finder vi utilfredsstillende, og derfor har vi fremsat vores ændringsforslag.

Da vi trods alt finder, at lovforslaget er en form for forbedring, men ikke en reel forbedring og ikke nogen garanti for, at de værnepligtige får den fulde forbedring, ved at det står i loven, agter vi, hvis vores ændringsforslag ikke bliver vedtaget, at undlade at stemme ved tredje behandling.

Anden næstformand (Hanne Budtz): Jeg beklager endnu en gang at måtte bede om så meget ro i salen, at vi nu kan høre indenrigsministeren.

Indenrigsministeren (Egon Jensen): Jeg vil allerførst sige tak for et hurtigt udvalgsarbejde. Jeg vil samtidig sige, at jeg er helt enig med den socialdemokratiske og den radikale ordfører, heller ikke jeg kan anbefale, at man stemmer for ændringsforslaget, som SF har stillet. Hvis man vedtog et sådant ændringsforslag, ville der være tale om en afgjort favorisering af militærnægtere i forhold til andre.

Jeg vil gerne sige — og det gælder både hr. Lowzow og hr. Arne Christiansen, som for deres partiers vedkommende ikke kan anbefale at stemme for lovforslaget — at der fra min side er tale om en rimelighedsbetragtning. Man kan altid diskutere, hvor langt man skal gå, men jeg synes nok, at man her er kommet et stykke hen ad vejen.

Til hr. Westergaard Andersen vil jeg gerne sige, at jeg skal ikke kommentere, hvorvidt jeg er modig eller ikke modig, men jeg vil bare gøre hr. Westergaard Andersen opmærksom på, at når han selv fremhæver, at de få skaber uroen og mistilliden til militærnægterne, så er dette lovforslag i hvert fald ikke noget, der er bestilt af den overvejende del af befolkningen, men et som jeg selv har syntes, det var rimeligt at fremsætte ud fra en rimelighedsbetragtning.

Jeg er helt enig med hr. Westergaard Andersen i, at militærnægterproblemerne, og herunder tjenestetiden må tages op i forbindelse med ordningen af vores forsvar, og det er klart, at sættes tjenestetiden ned her, får det også relation til militærnægterne.

Jeg skal i øvrigt ikke gøre nogen bemærkninger til hr. Frandsen. Jeg har ved første behandling givet udtryk for min indstilling til problemerne i øvrigt.

Poul Nielson: Hr. Lowzow fremdrog forsvarsministerens udtalelser om, at det stigende antal nægttere udgør et reelt problem for det danske forsvar i fremtiden. Det er da i hvert fald givet, at der er et reelt problem i det i den forstand, at vi ikke på noget tidspunkt vil kunne indrette det danske forsvar uden at måtte tage hensyn til holdningen i befolkningen til værnepligtsbegrebet som

sådan. Der er grænser for, hvordan vi kan styre tingene på det punkt.

Så kan vi i øvrigt få lang tid til at gå med at diskutere, hvem det er, der i denne sag har rakt fanden lilefingeren. Vi må nok erkende, at det er noget, vi er nogenlunde fælles om at have gjort, og at vi derfor i denne sag har en vis fælles interesse i, at der bliver skabt administrativ og lovgivningsmæssig basis for, at vilkårene for militærnægterne kan fastsættes på en afbalanceret måde ud fra de vilkår, som vi, når vi får en ny forsvarsordning, finder frem til for de værnepligtiges vedkommende. Det er det, dette lovforslag også giver mulighed for.

Hermed sluttede forhandlingen.

Ændringsforslaget

forkastedes med 125 stemmer mod 16.

Lovforslagets §§ 1 og 2 og dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Hanne Budtz): Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om svangerskabshygienje og fødselshjælp.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 200) findes i tidenden sp. 4824, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1883).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Anden næstformand (Hanne Budtz): Sammen med denne sag foretages de to følgende sager på dagsordenen, nemlig:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om udøvelse af jordmodergering.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 201) findes i tidenden sp. 4824, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1883).